

Лише наявність цих трьох переваги дають можливість нас зрозуміти чому крипта, фактично, закрила більшість фінансових проблем України у перші тижні повномасштабного вторгнення. Блокчейн став незамінною частиною волонтерства та благодійництва, завдяки йому усі перекази були швидкими та вигідними. Варто зазначити той факт, що заможні люди на самому початку війни переводили усі свої збереження у крипту з карток, адже отримати готівку тоді було, фактично, неможливо.

Показовою є реальна історія української криптовалютної біржі WhiteBIT, котра була змушена покинути свій головний офіс у Харкові, але змогла вберегти свій персонал та розширити сферу впливу на міжнародній арені. На гуманітарні потреби компанія WhiteBIT щотижня передає майже 2 тисячі продуктових наборів. Основна активність благодійної діяльності біржі зосереджена на прифронтових регіонах, які найсильніше постраждали від російської агресії, серед яких – Харківщина.

Сумарно за період повномасштабного вторгнення WhiteBIT передала на армію та інші потреби українців майже 11 млн доларів. Також WhiteBit надала технічне забезпечення для U24 для збору донатів у крипті за допомогою їхнього криптопроцесінгового софту WhitePay.

На сьогодні криптовалюта продовжує бути невіддільною частиною фінансування Збройних Сил України. Більшість фондів такі як: «Повернись живим», «Благодійний фонд Сергія Притули» та інші, здійснюють 20% усіх своїх придбань у крипті.

Криптовалюта – це майбутнє сучасної України. По завершенню цієї війни, Україна ще інтенсивніше інтегруватиме крипту у свою фінансову та банківську системи.

Перелік використаних джерел:

1. *За першу добу Мінцифри збило понад 7 мільйонів доларів у криптовалюті на допомогу армії URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/27/682899>.*

*Сохацька Олена
Чопик Юрій*

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВАРТІСТЬ ВІЙНИ: ЕФЕКТ ТОРНАДО

З моменту початку повномасштабної війни в Україні 24 лютого 2022 року, страждали економіки не лише України чи Росії, але й уся глобальна економіка. Згідно з дослідженням Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР), ця війна коштуватиме світу приблизно 2,8 трильйона доларів США до кінця 2023 року [2].

Через взаємозв'язок сучасних економік, війна в сучасному світі має вплив далеко за межами кордонів держав-учасниць конфлікту. Так званий «ефект метелика» – досить популярна аналогія, яку використовують щоб продемонструвати взаємозв'язок акторів в сучасних міжнародних економічних відносинах, на наш погляд, не зовсім точно передає суть сучасних подій. Як висловився відомий метеоролог Едвард Лоренц у 1972 році: «помах крил метелика в Бразилії викличе торнадо в штаті Техас». Але як сформулювати такий економічний прогноз, коли події у центрі Європи – це вже «торнадо»?

У своїх останніх оцінках, ОЕСР стверджує, що світова економіка у 2022 зросла на 3%, а наступного зросте на 2,2%. До початку війни ця організація прогнозувала зростання на 4,5% у 2022 році та 3,2% у 2023 році [2]. Отже, війна в Україні скоротила чисте зростання світової економіки на третину. Однак, як і торнадо, найгірший економічний вплив війна спричиняє у своєму епіцентрі. Зокрема, у Єврозоні зростання буде на рівні лише 0,3%. При цьому економічний гігант та двигун Європейського економічного розвитку, Німеччина, взагалі зіткнеться з падінням своєї економіки на 0,7% [2]. Ці прогнози ще доволі оптимістичні, і за умов різкого зростання цін на енергоносії, падіння може бути ще жорсткішим.

Що ж до вартості війни для окремих країн, витрати Росії очікувано є найбільшими. За перші 9 місяців війни, Росія витратила близько 82 мільярдів доларів на утримання власної армії [4]. Для порівняння, за схожий період, власних бюджетних коштів Україна витратила понад 11 мільярдів доларів (станом на кінець серпня, 2022). На цьому тлі, особливо цікавим є той факт, що Сполученим Штатам Америки підтримка України коштувала 75 мільярдів доларів, серед яких гуманітарна, фінансова, та воєнна допомога (остання склала більше ніж 60%) [1].

Очевидно, що окрім прямих витрат, держави світу страждають від численних економічних наслідків війни. Санкції, ембарго, пошук нових джерел постачання, заблоковані порти, закриті міжнародні підприємства, зруйнована промислова інфраструктура, обмеження туризму, та інші прямі й опосередковані результати конфлікту призводять до постійного погіршення світової економічної ситуації.

Врахувати усі ці та багато інших наслідків досить складно, але таку спробу зробили в інституті C.D. Howe [3]. У їхньому розрахунку – численні фактори, включно з кількістю загиблих і поранених, впливом травми війни в Україні, голодом десятків мільйонів людей в Африці на південь від Сахари, підвищений стрес, викликаний загрозою ядерної війни, який відчули люди у всьому світі, та інше [3]. Враховуючи усі ці фактори, прогнозована вартість війни досягне майже дев'яти трильйонів доларів у довгостроковій перспективі.

Попри велику кількість прогнозів та прорахунків, більшість із них потрібно буде переглядати вже в близькому майбутньому, адже жоден економіст не може точно спрогнозувати тривалість війни, людські втрати, та інші фактори, які будуть прямо впливати на економічну ситуацію.

Таким чином, точною залишається лише одна річ: «передбачувана випадковість» також описана Лоренцом. У ситуації, повній змінних, що впли-

вають на хід подій, незмінним залишається хаос, що приносить такі ж непередбачувані результати світовій економіці. Економістам же залишається лише аналізувати наявні виклики та шукати відповіді на них постфактум.

Хід сучасної війни має більше можливостей впливати на глобальні торговельні й грошові відносини, ніж будь-який конфлікт до цього, насамперед через величезні інформаційні та економічні взаємозв'язки. Незважаючи на значну кількість помилок і неточностей у прогнозах та оцінках, їх важливо здійснювати та поширювати. Адже для більшості держав, не залучених у конфлікт безпосередньо, економічні втрати є найголовнішим фактором, що мотивує допомагати Україні для пошуку розв'язання головної проблеми – закінчення найруйнівнішої у всіх сенсах війни у центрі Європи.

Перелік використаних джерел:

1. *Master, J., Merrow, W. (2023) How Much Aid Has the U.S. Sent Ukraine? Here Are Six Charts., CFR, <https://www.cfr.org/article/how-much-aid-has-us-sent-ukraine-here-are-six-charts>.*
2. *Hannon, P. (2022) Russia's War in Ukraine to Cost Global Economy \$2.8 Trillion, OECD Says, WSJ, <https://www.wsj.com/articles/russias-war-in-ukraine-to-cost-global-economy-2-8-trillion-oecd-says-11664177401>.*
3. *Ciurak, D. (2022) The Price Of War: Russia's War On Ukraine Costs \$8.9t At Five-Months, C.D. Howe, <https://www.cdhowe.org/media-release/price-war-russias-war-ukraine-costs-89t-five-months>.*
4. *Berman, I. (2022) The Real Costs of Ukraine War, The Hill, <https://thehill.com/opinion/international/3756097-real-costs-of-russias-ukraine-war>.*

*Турецький Руслан
Гомотюк Вікторія*

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОСТАЧАННЯ ЕНЕРГОНОСІЇВ ДО ЄВРОПИ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ

Вторгнення Росії в Україну в 2022 році підкреслило залежність Європи від Росії в енергетичних потребах, зокрема в природному газі. Конфлікт і ембарго на експорт російського газу до Європи продемонстрували вразливість європейського енергопостачання та спонукали політиків надати пріоритет диверсифікації джерел енергії. Ця доповідь містить інформацію про прогрес, досягнутий у диверсифікації джерел постачання енергії в Європі після вторгнення в Україну, зосереджуючись особливо на нафті та газі та заходах, які вживаються країнами Європейського Союзу (ЄС) для зменшення залежності від російських енергоносіїв.